

PÄIDLA KÜLA ARENGUKAVA

Koostaja Kille Kruuse-Heiling

SISUKORD

Sissejuhatus

1. Küla olukord ja üldine kirjeldus
  1. Küla taust
  2. Paiknemine
  3. Elanikkond
  4. Loodusolud
  5. Majandusolud
2. Hinnang küla olukorrale
  1. Swot analüüs
  2. Arengueelduste koondhinnang
3. Visioon 2008
4. Küla arengulised eesmärgid ja ülesanded nende saavutamiseks
5. Võtmevaldkonnad külaelu arengus
6. Tegevuskava
7. Küla arengukava elluviimine, seire ja hindamine
8. Küla arengukava seos valla arengukavaga ja teiste arenguliste dokumentidega
9. Kokkuvõte

SISSEJUHATUS

Külaelu edendamiseks on vaja läbimõeldud, vajadustest lähtuvat ja samas pikemas perspektiivis alternatiivset tegevusplaani. Eesmärgiks on külaelu väärtustamine ning kaasa aitamine ettevõtluse arengule. Arengukava eesmärgiks on määrata Pädla küla peamised arengusuunad ja prioriteedid aastani 2010. Arvesse võttes kiiresti arenevat ühiskonda ja küla asukohta. Arendamisel tuleb eelkõige arvestada elanike vajadusi. Julgustada avaldama oma arvamust osalemaks küla arengu kujundamisel. Suurendada inimeste vastutust ja kohustust kavandatu ellu viia. Objektiivselt hinnata reaalsel olukorda ning võimalusi, mis aitaksid kaasa külas ettevõtluse arendamisele ja küla kui elukeskkonna kvaliteedi tõstmisele. Pädla küla arengukava lähtub Eesti Vabariigi seadustest, Valga maakonna planeeringust ja Palupera valla arengukavast.

1 KÜLA OLUKORD JA ÜLDINE KIRJELDUS

1.1 KÜLA TAUST

Vanemad kirjalikud teated pärinevad aastast 1522 (Krowelshof, hiljem Samhof, Paidel). Kohaliku mõisa omanikuks sai hiljem maadeurija ja teadlane A. Th. v. Middendorff, kelle perekonnalt ka mõis võõrandati. Mõisakeskus on tundmatuseni muutunud. Pädla järve (ka Mõisajärv) kaldal endises Pädla Rüütlimõisas elas ornitoloog Mihkel Härms (1874-1941). M. Härms oli Ernst von Middenderffi lindudekogu hooldaja Hellenurme mõisas. Pädla järvede mail on elanud August Kitzberg. 1868. a. rentis tulevase kirjaniku vend Aadu Kitzberg siinse Kiisa veski. August Kitzberg veetis siin poisikesena paar suve. Siit käis ta Kastolatsi preestri juures vene keelt õppimas. Pädla sumbjärvestiku kolmteist lähestikku paiknevat järve haaravad 3 km raadiusega ringi Otepää kõrgustiku loodeosa küngaste ja mõhnade alal. Taasiseseisvumise järel on külaelu väärtustanud noored pered asustanud kolhoosi ajast tühjaks jäänud talud. Tänu paigale jäänud ja sisserännanud noortele peredele on külaelu taas elavnenu.

1.2 PAIKNEMINE

Päidla küla asub Valga maakonnas, Palupera vallas. Küla läbib Kintsli-Elva ja Päidla-Hellenurme maantee . Päidla küla paikneb Otepää looduspargi loodeservas. Päidla küla asukoht lähtudes Lõuna-Eesti linnadest on hea. Elva -15 km, Tartu -35 km, Valga - 50, Võru -48, Põlva 40, Otepää -8 km.

I.3 ELANIKKOND

Päidla külas elab 91 inimest. Lapsi ja noori kuni 18 eluaastani on 23, tööealisi vanuses 18 -59 on 38, pensioniealisi ja vanemad on 30. Nagu arvud näitavad on külas palju noort ja elujõulist rahvast, lapsi on palju ja pensionärid on aktiivsed ja teotahtelised. Külas on 37 talu ja 2 korterelamu.

1.4 LOODUSOLUD

Päidla küla paikneb Otepää looduspargi territooriumil. Mitmekesise ja vahelduva loodusega ala, kus asub hulgaliselt mägesid, kauneid järvi ja väiksemaid veekogusid. Maastik on väga kaunis ja maaliline Metsad vahelduvad mägede ja orgudega. Ei puudu ka soised alad.

1.5 MAJANDUSOLUD

Päidla külas on lisaks taludele tööandjateks üks puiduettevõtte ja üks loomakasvatuseettevõtte. Talumajapidamised tegelevad kõik suuremal või vähemal määral looma -, vilja -ja köögiviljakasvatamisega. Turismiettevõtted momendil puuduvad, kuid piirkonnal on tugev eelis antud ettevõtlusvaldkonnas.

2 HINNANG KÜLA OLUKORRALE

2.1 SWOT-ANALÜÜS

Tugevused

- ✓ Asukoht asume Otepää piirkonnas
- ✓ Küla paikneb Natura 2000 alal (Otepää Looduspark)
- ✓ Maastik on mitmekülgne
- ✓ Infrastruktuur küla läbib kaks suurt maanteed (Päidla-Hellenurme ja Kintsli-Elva)
- ✓ Päidla järvestik oma viieteistkümne maalilise järvega
- ✓ Elujõulised talud
- ✓ Maade erastamine lõpetatud
- ✓ Asumine Otepää turismipiirkonnas
- ✓ Otepää linna lähedus – lasteaiad, koolid, raamatukogu, kauplused

Võimalused

- ✓ Seoses Euroopa Liiduga tuleb siia väljastpoolt Eestit rohkem külastajaid
- ✓ Turism
- ✓ Matkarada
- ✓ Külaelu elavnemine seoses külakeskuse ehitamisega
- ✓ Uute töökohtade tekkimine seoses väikeettevõtluse arenguga
- ✓ Mahepõllumajanduse ja muude alternatiivsete maaharimisviiside, põllumaj.harude arendamine (kalakasvatus, kitsekasvatus, mesindus, teenindussfäär)
- ✓ Alternatiivsete spordialade mitmekesistamine kevadel, suvel ja sügisel (ratsutamine)
- ✓ Kodukaunistamise stimuleerimine, maastikukujundamine, alternatiivne maastiku eksponeerimine

Nõrkused

- ✓ Ettevõtlus
- ✓ Töökohtade puudus
- ✓ Külaplatsi puudus
- ✓ Maanteed on kruusakattega
- ✓ Puudub seltsimaja ürituste ja kooskäimise koht
- ✓ Bussiliiklus nõrk

- ✓ Kohaliku kapitali puudus, ettevõtluse/ettevõtjate puudus
- ✓ Noorte vabaaja veetmise võimaluste vähesus, kultuurielu ühes ringkonnas

Ohud

- ✓ Turismiga seoses looduse liigne koormatus
- ✓ Aktiivsete külaelanike lahkumine
- ✓ Inimlik kadedus, ettevõtlike pidurdamine
- ✓ Eakate osakaalu suurenemine
- ✓ Noorte väljaränne, rahvaarvu langus

2.2 ARENGUEELDUSTE KOONDHINNANG

Päidla küla põhilised tugevused seisnevad Otepää linna läheduses, looduslikes oludes ja turismipiirkonnas asumises. Kasuks tuleb ka juba aktiveerunud külaelu, taaselustatud vanad traditsioonid ja ühised tegemised, mis aitavad samuti kaasa külaelu arengule. Päidla küla nõrkusedki seisnevad linna läheduses, samuti külaelanike suhteliselt rutiinsest elust tingitud probleemidest. Päidla küla vajab külaelu arendamiseks ja püsijäämiseks oma elanike head tahet väärtustada külaelu ja soovi säilitada nii oma küla kui ka vanad traditsioonid.

3. VISIOON 2010

KVALITEETNE JA TOIMIV INFRASTRUKTUUR

Päidla küla läbivad maanteed on asfalteeritud, ülejäänud väiksemad kruusakattega teed on remonditud ja normaalselt hooldatud. Külas on oma teabetuba -internetipunkt püsiühendusega, printeri ja ajalehtedega. Bussiliiklus on inimsõbralikult ja hästi korraldatud.

SISUKAS VABAAJA VEETMINE

Päidla külal on seltsimaja, kus toimuvad üritused aastaringelt, käivitunud on ka mõned huvialaringid. Seltsimajas asub teabetuba ja küla ajalootuba, väljapanekutega küla ajaloo kohta. Aastaringelt toimuvad vabaõhuüritused, matkad loodusesse, organiseeritakse võistlusi ja konkursse.

ARENENUD VÄIKEETTEVÕTLUS JA TURISM

Päidla küla olemasolevad majapidamised on muutunud tugevamaks. On tekkinud uusi tootmistaluseid, kus peale oma pereliikmete saavad tööd ka teised külaelanikud. Aastaringelt tuleb siia turiste kodu -ja välismaalt, nende põhiliseks meelitajaks on hästi töötav turismitalude kett ja kaunis loodus, oma paeluvate veesilmade ja kõrguvate mägedega.

SOTSIAALNE RAHULOLU

Päidla küla on viitade ja talusiltidega varustatud, mis tagab kiirabi ja päästeameti kiire ja õigeaegse kohalejõudmise. Pole töötuid ega probleeme meelemürkidega. Elanikud tunnevad end turvaliselt.

PUHAS ELUKESKKOND

Teeääred on prahist puhtad ja suvel niidetud. Majapidamistest on kadunud vanad romud, vanaraua -ja mööblihunnikud. Kõikidel majapidamistel on sõlmitud prügiveo lepingud, mis hoiavad ära prahihunnikute tekkimise.

4 KÜLA ARENGULISED EESMÄRGID JA ÜLESANDED NENDE SAAVUTAMISEKS

TOIMIV INFRASTRUKTUUR

- Ehitada seltsimaja seltsielu edendamiseks
- Propageerida prügilepingute sõlmimist
- Korraldada heakorratalgud
- Avada teabetuba
- Intensiivistada koostööd vallaga

TUNTUD JA HUVITAV KOHT KÜLASTAJATELE

- Luua turistidele ööbimisvõimalused majutuskohtades ja telkimisplatsidel
- Rajada umbes 3 km matkarada, küla looduskaunite paikade tutvustamiseks
- Teha Päidla küla oma lehekülg internetis
- Reklaamida küla tegemisi kõikjal meedias

AKTIIVNE KULTUURIELU

- Hoida olemasolevaid traditsioone ja luua uusi
- Jätkata traditsioonilist külapäeva korraldamist praegustele ja endistele külaelanikele
- Seltsimaja valmimisel korraldada aastaringset ka ruumisiseseid üritusi
- Asutada oma klubi eakatele külaelanikele
- Luua hea koostöö naaberküladega

TERVE JA TURVALINE KÜLA

- Propageerida tervislikke eluviise
- Tutvustada loodusravi võimalusi
- Seada sisse toimiv naabrivalve
- Informeerida tervishoiu ja Otepää Päevakeskuse pakutavatest teenustest

ARENENUD VÄIKEETTEVÕTLUS

- Luua turismitalude kett -arendada koostööd talude vahel
- Kindlustada kauplusautode külastused

5 VÕTMEVALDKONNAD KÜLAELU ARENGUS

TURISM

See on kõige perspektiivsem valdkond, arvestades kaunist loodust, paeluvaid veesilmi ja kõrguvaid mägesid. Ka uue 90 m Tehvandi hüppemäe valmimine Otepääl toob kaasa suurema turistide tuleku Otepääle ja seega ka Päidla külla. Tulles siia puhkama, saab turist nautida looduses matkamist, järvedes suplemist ja talvel nautida häid murdmaasuusaradasid. Arendades taluturismi on külalistel võimalus nautida tõelist maalähedust ja külaelu. Arendades turismi, saab Päidla külast tõeliselt atraktiivne koht nii kodu kui välisturistidele.

KESKKONNAKAITSE

Ka see on tähtis valdkond, kuna küla paikneb Otepää Looduspargi territooriumil. On vaja teha selgitustööd loodushoiust ja majapidamiste korrastamistest. Teeäärte ja muude ühiskasutatavate objektide korrashoiuks korraldada talgud. Aidata

organiseerida romude ja vanaraua äravedu. Selgitada elanikele prügiveo äravedamise vajalikkust, sest paljud ladustavad prügi oma talumaadel. Samuti on vaja propageerida võsa raiumist ja sellega säilitada haritavat maad ning avada kauneid loodusvaateid.

KULTUUR

Väga oluline on arendada kultuurielu. Kultuurielu arendamiseks on vaja korraldada huvitavaid ja originaalseid üritusi. Jätkates vanu traditsioone ja luua uusi omanäolisi. Seltsielu edendamisel on juba suur töö tehtud. Külal on omad traditsioonilised, külaelanikud on aktiivsed ürituste ja spordipäevade korraldajad, läbiviijad. Alustatud on küla kroonika ja ajaloo kogumisega ja arhiveerimisega. Momendil puudub Päidla külal oma seltsimaja, kus saaksid koos käia erinevad rahvakunsti harrastajad. Samuti puudub teabetuba -ilma milleta on tänapäeva kiiresti muutuv ja arenevas maailmas raske edasi areneda ja keeruline suhelda teiste külade ja seltsidega.

ETTEVÕTLUS

Ettevõtluse valdkond on eriti oluline. Edukas ettevõtlus ja töökohtade olemasolu hoiavad noori ja haritud inimesi kodukohas, aidates kaasa küla arengule erinevates valdkondades. Kuna asumine looduspargi territooriumil ja turismipiirkonnas, siis peaks eelkõige pöörama tähelepanu turismi arendamisele. Ettevõtluse arendamine toob kaasa uute töökohtade tekke kohapeal, mis aitab kaasa elanike arvu püsimisele ja suurenemisele. Tihe koostöö on külal ka Otepää Looduspargiga.

6 TEGEVUSKAVA

Aeg	Tegevus- investeeringuobjekt	Orienteeruv maksumus	Rahastamise allikas	Vastutaja
2005	Külaplatsi rajamine: Päidla järveäärse liivaranna, ujumissilla, laste	250 000.-	RAK 3.5 (EL) meede 90% MTÜ Päidla	MTÜ Päidla Rüütlimõis

	atraktsioonide ja telkimisplatsi rajamine		Rüütlimõis 10%	
2006	Teabetoa avamine, interneti püsiühendusega	200 000,-	RAK 3.5; MTÜ PR; Palupera vald	MTÜ PR
2007	Spordiplats	100 000.-	Palupera vald, RAK 3.5 meede	MTÜ PR
2008	Seltsimaja	500 000.-	RAK 3.5 meede MTÜ PR	MTÜ PR
2009	Matkarada	100 000.-	Fondid	MTÜ PR
2010	Ajalootuba	100 000.-	Fondid	MTÜ PR

7 KÜLA ARENGUKAVA ELLUVIIMINE, SEIRE JA HINDAMINE

Arengukava elluviimise eest hoolitsevad külaelanikud, koordineerib MTÜ PR. Arengukava vaadatakse läbi külaelanike poolt igal aastal 1.aprilliks. Saavutuste hindamiseks viiakse läbi küsitlus külaelanike seas, et saada teada ja tagasisidet inimeste rahulolu kohta arengukava elluviimisel. Hinnatakse olukorra muutumist külas.

8 KÜLA ARENGUKAVA SEOS PALUPERA VALLA ARENGUKAVAGA JA TEISTE ARENGULISTE DOKUMENTIDEGA

Päidla küla arengukava seondub Palupera valla arengukavaga, mis on koostatud aastateks 2004 -2010, järgnevate punktide läbi:

1. Palupera vald on populaarne puhkuse veetmise koht eestimaalastele ja välislastidele
2. Toimib kogu valda kattev avalike teabetubade võrgustik
3. Elanikud on keskkonnateadlikud ja keskkonnahoidlikud

4. Elukeskkond on heakorrastatud ja puhas
5. Kaunid loodusvaated on avatud, toimib pidev maastikuhoole
6. Toimib naabusvalve

9 KOKKUVÕTE

Kasutades ära turismi piirkonnas asumist ja kaunist loodust, on meil arenguks suured võimalused. Külarahva põhiliseks sooviks on parandada oma elukvaliteeti samas hoida alles küla omapära. Põhilised eesmärgid on parandada infrastruktuuri, arendada ettevõtlust, külarahvale luua mõnusad vabaaja veetmise ja kooskäimise võimalused. Muuta küla kauniks ja turvaliseks, kus veedavad ka turistid meelsasti oma aega. Soovime, et Päidla küla ei ole tuntud ja hinnatud ainult Palupera vallas vaid, et meid teatakse üle kogu Eesti. Arvame, et tuginedes oma küla vajadustele ja võimalustele, on meie külaarengu võtmevaldkondadeks turism, ettevõtlus, keskkonnakaitse ja kultuur. Võttes arvesse oma tugevusi ja püüdes parandada nõrkusi, saab Päidla külast mõnus koht elamiseks.